

INTEGRATED LESSON IN GEOGRAPHY AND ECONOMICS AND BULGARIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Abstract: Mastering the Bulgarian literary language requires the use of didactic procedures, consisted with errors and deviations in the speech of bilinguals. This is crucial for both the successful adaptation of bilingual children to the school environment and their active involvement and interaction in the educational process, as well as for their optimal integration in society.

Geography and economics classes are a place where students can acquire knowledge and skills in geographical topics. If they do not speak Bulgarian well, they will find it difficult to acquire knowledge of Geography and economics. Teaching content by subject is didactically expanded by competence as expected learning outcomes through 23 active verbs, covering the 6 levels of learning.

If the students have not mastered the literary Bulgarian language, they cannot acquire geographical knowledge, understand and apply the material studied, synthesize and evaluate.

In the hours provided for the exercise, we use tasks that are related to correcting spelling errors in geographical text, essay writing and composing text by given keywords. A higher percentage of our students are bilinguals who require more in – depth work in relation with mastering the Bulgarian language.

Author information:

Sema Alieva

Senior Teacher

Profiled high school „Vasil Levski“, Isperih

✉ sema_alieva@abv.bg

🌐 Bulgaria

Teodora Mihaylova

Senior Teacher

Profiled high school „Vasil Levski“, Isperih

✉ teo1966@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

Bulgarian literary language,
bilinguals, essay, summary

"Ученикът не е съд, който трябва да бъде запълнен, а факел, който трябва да бъде запален."

Плутарх

Овладяването на българския книжовен език изисква използване на дидактически процедури, съобразени с грешките и отклоненията в речта на билингвите. Това има ключово значение както за успешното адаптиране на децата билингви към училищната среда и активното им включване и взаимодействие в образователно-възпитателния процес, така и за тяхното оптимално личностно развитие и цялостно интегриране в обществото.

Часовете по география и икономика са мястото, където учениците може да получават знания и умения по географски теми. Ако те не владеят добре българския език, ще се затруднят при усвояването на знанията по география и икономика. Учебното съдържание по теми е дидактически разгърнато по компетентности като очаквани резултати от обучението чрез 23

активни глагола, като обхващат 6-те равнища на усвоеност. Ако учениците не са усвоили книжовния български език, то те не могат да усвоят географските знанията, да разбират и прилагат изучения материал, да синтезират и оценяват.

В часовете предвидени за упражнение, използваме задачи, които са свързани с коригиране на правописни грешки в географски текст, писане на есе и съставяне на текст по зададени ключови думи. По-голям процент от нашите ученици са билингви, с които се изисква по задълбочена работа във връзка с усвояването на българския език.

Прилагането на междупредметните връзки изисква учителят да се съобразява преди всичко с възможностите на учениците за възприемане, анализиране и синтезиране на знанията. В процеса на обучението по география в VIII клас може да се осъществят връзки и взаимодействия с всички научни направления - български език и литература, математика, биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда и физика и астрономия, но възможностите за това взаимодействие не са еднакви.

В изучаването на учебния материал по география и икономика в VIII клас, взаимодействие с обучението по български език и литература може да се осъществи чрез писане на есе, резюме, коригиране и на правописни грешки, и други практически задачи. В този клас продължава формиране на уменията - четивна грамотност, научна грамотност, критично мислене. Според определението на PISA грамотността е „разбиране, използване и осмисляне на писмени текстове за постигане на цели и удовлетворяване на потребности; за задълбочаване на познанията и развитие на интелектуалния потенциал на личността и за активно участие в обществото”.

За премахване на езиковата бариера на нашите ученици, голяма роля играят практическите дейности свързани с българския език - коригиране на географски текст, писане на есе на географска тема, отговор на географски въпрос, писане на резюме на предварително изгледан филм свързан с климатични промени и изводи свързани с изтъкнатите екологични проблеми във филма.

Каква е нашата цел?

1. Усвояване и придобиване на интердисциплинарни знания и умения .
2. Насърчаване активността на учениците в часовете по география и икономика.
3. Упражняване върху коригиране на правописни грешки и съставяне на текст по зададени ключови думи.
4. Затвърждаване знанията за климата и значението му за съществуването на човечеството.
5. Упражняване върху писане на есе на географска тема.

Урокът, който ще ви представим изисква предварителна подготовка. Предварително се дават указания за предстоящата работа, посочва се филма, който учениците трябва да изгледат - „След утрешния ден” и да напишат резюме . Поставя темата за есето - „Климатични промени на Земята и моето отношение към природата.” Учениците се запознават с алгоритъма за писане на географско есе:

Какво трябва да съдържа есето?

--Оригинална и ясна мисъл

--Разсъжденията и доказателствата да следват ясна логика.

--Да отговаря на нормите на книжовния български език.

Интегриран урок по география и икономика и български език и литература

Тема на урока: „Климатични промени на Земята и моето отношение към природата.”

Вид на урока: упражнение

Място на урока: кабинета по география

Цели и очаквани резултати:

По география и икономика: да се затвърдят знанията за климата и значението му за съществуването на човечеството.

По български език и литература - да се упражняват върху писане на есе на географска тема, коригиране на правописни грешки и съставяне на текст по зададени ключови думи.

Вътрешнопредметни и междупредметни връзки: с изученото по български език и литература, използване на понятия от физика и астрономия, биология и здравно образование и химия и опазване на околната среда.

Дидактически средства: работни листи

Предварителна подготовка: учителят предварително поставя задача на учениците да изгледат филма „След утрешния ден” и да напишат есе на тема „Климатични промени на Земята и моето отношение към природата.”

Ход на урока

1. Поставяне на целите на урока от страна на учителя, съобщаване на темата и мотивиране на учениците за работа.

Поставяне на целите на урока - да се затвърдят знанията за климат и климатичните фактори и елементи.

Да се усъвършенстват и приложат знанията и уменията по български език и литература.

Преход към темата - използва се кръстословица за прехода

При правилното решаване на кръстословицата ще открием в отвесните квадратчета понятие, с което е свързано днешното упражнение.

	1.	ц	и	к	л	о	н	
2.	м	ъ	г	л	а			
3.	и	з	о	х	и	е	т	и
4.	в	р	е	м	е			
		5.	п	а	с	а	т	и
	6.	в	я	т	ъ	р		

1. Голям атмосферен вихър с по-ниско налягане в неговия център, където се поражда възходящо движение.

2. При кондензация в непосредствена близост до земната повърхност се образува...

3. Линии, свързващи точки с еднакво количество валежи.

4. Моментно състояние на атмосферата.

5. Постоянни сухи устойчиви ветрове, духащи през цялата година в областите около Екватора.

6. Характеризира се със скорост, която се измерва в m/s или km/h.

Кое понятие открихте в отвесните квадратчета?

Дайте определение за климата?

Задача 1: Поправете правописните грешки (10 правописни грешки) в следния текст:

Изменение на климата

Изменение на **климата** е термин с широко значение, който се отнася до промяната на климата на Земята в дългогодишен период от време. Същият феномен често се нарича и глобално затопляне, който обаче отчита човешките дейности като главен фактор за затоплянето на климата.

Косвени данни сочат за драматични промени в миналото, включително множество ледникови периоди с различна продължителност.

Когато се отчита ролята на човека обаче извън тези естествени цикли, става дума за антропогенно (тоест предизвикано от човешка дейност) глобално затопляне. Отделянето в атмосферата на въглероден диоксид и други газове като метан, който има по-голям потенциал за затопляне от CO₂, предизвиква т.нар. парникоф ефект, при който отразената от Земята слънчева радиация (предимно в инфрачервения спектър) не може да се разсее в Космоса, а се връща и затопля още повече Земята. Въпреки че често се смята, че главните парникови емисии произлизат от изгарянето на органични горива в енергетиката и транспорта, скорошни изследвания и разкрития показват, че отглеждането на селскостопански животни за месо и млечни продукти има по-голям принос от транспорта по света.

Това затопляне е продукт на индустриалната революция, но се засилва още повече през втората половина на ХХ век. За това време средната глобална температура се е повишила с около 0,5 °С, което довежда до оттегляне на континенталните ледници и ледниковите шапки около полюсите, промяна в режима на някои животни. Има опасения за повишаване на нивото на Световния океан, както и натрубуването на катастрофални метеорологични феномени като наводнения, торнада, снежни бури и др. Едно от сериозните последици, които може да възникнат от топенето на ледовете на Арктика, е складираният под леда метан да навлезе в атмосферата и това да повиши още повече затоплянето на климата и да замърси атмосферния въздух, като го направи опасен за живота на хората и живите организми.

В опит да се забави този процес, през 1992 г. ръководителите на над 150 държави подписват в Рио де Жанейро *Рамковата конвенция на Обединените нации по изменението на климата* (РКОНИК), която има за цел да се стабилизира „парниковите“ емисии на равнището им от 1990 г. РКОНИК е потсилена със съпътстващия я Протокол от Киото от 1997 г., който предвижда тези емисии да се съкратят средно с 5,8 % през периода 2008 – 2012 г. За тази цел може да се използват т. нар. гъвкави механизми – съвместно изпълнение, механизма на чистото развитие и международна търговия с емисии.

Гъвкавите механизми обаче не могат да заместят националните усилия за компенсиране и отслабване на изменението на климата. Най-важните стъпки са последователното провеждане на политика на устойчиво органично земеделие и стимулиране на храненето без животински продукти, енергийна ефективност, намаляването на консумацията на органични горива и въвеждането на алтернативни енергийни източници (слънчеви батерии, вятарни и геотермални електроцентрали, и др). Необходимо е да се засилят както действията на правителствата по отношение овладяване на климата, така и личните действия на промяна на всеки човек в света към устойчив начин на живот.

В националното екологично законодателство на България са отразени и са в процес на въвеждане редица европейски директиви, целящи осигуряването на регулация на процесите, водещи до промяна на климата. За целта се създава Национален план за разпределение на квотите на парникови газове по отрасли на промишлеността и видове газове.

Задача 2: Представяне на есета.

Коментиране на есетата, които са прочетени.

Какво трябва да съдържа есето?

- Оригинална и ясна мисъл
- Разсъжденията и доказателствата да следват ясна логика.
- Да отговаря на нормите на книжовния български език.

Задача 3: Съставете текст, който да ни даде представа за какво се разказва във филма „След утрешния ден” използвайки следните ключови думи - градушка, температура, климат, ледник, Атлантическо течение, ураган, буря, ледникова епоха.

С кои учебни предмети свързвате упражненията и текста в тях?

Домашна работа: Какви са очакванията към 24-та годишна конференция на ООН за климата?

Проверка и преход - 5 мин.

Задача 1 - 13 мин.

Задача 2 - 15 мин.

Задача 3 - 10 мин.

Поставяне на домашна работа за следващия час - 2 мин.

Постигнати резултати:

1. Премахване на езиковата бариера;
2. Повишаване на езиковата култура и приложението ѝ в ежедневието на ученика;
3. Поемане на лична отговорност по отношение на климата;
4. Повишаване на уменията си за съставяне на текст;
5. Повишаване на екологичното образование и възпитание на учениците;

References:

1. Inj. Filipova, I., doc.d-r Teravicharov, Iv., 101 idei za inovativni uchiteli, pechat “Abagar” AD, V. Tyrnovo, 2006.
2. Popov, An., Ilieva, Ek., Kniga za uchitelq za 8 klas, “Anubis” 2017.
3. Lazar, P., St. Margaritov, Samostoyatelnata rabota na uchenitsite v obuchenieto po geografiq, “Narodna prosveta”, S., 1972.